

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

**Disputationes|| ROBERTI BELLAR-||MINI E SOCIETATE
IESV,|| DE CONTROVERSIIS CHRISTIANAE|| FIDEI,
ADVERSVS HVIVS TEM-||poris Hæreticos,||**

Tribus Tomis comprehensæ.||

De Sacramentis In Genere

Bellarmino, Roberto Francesco Romolo <Heiliger>

Ingolstadii, [1599]

VD16 B 1607

X. Pořítne Sacramentum propriè definiri.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-53925](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-53925)

Atque hinc intelligimus, cur Sacramentum non fuerit illud Christi verbum ad peccatricem: *Remittuntur tibi peccata tua*, Luc. 7. & illa insufflatio in Apostolos cum illis adiunctis verbis: *Accipite Spiritum sanctum, &c.* Ioannis 20. Nam ista Christus semel fecit, non autem inde caeremoniam in Ecclesia frequentandam instituit, & fortè non adhibuit illam insufflationem, & illa verba tanquam instrumenta ad sanctificationem, sed solùm expressit per nuda signa, quod volebat fortè etiam adhibuit ea, vt instrumenta, vt alias lutum ad illuminandum cæcum, & manus impositionem ad curandos ægrotos: sed (vt dixi) adhibuit tunc, quia ita ei placuit, qui potest qualibet re vti ad quidlibet faciendum, non tamen inde caeremoniam instituit, proinde nec Sacramentum. Hæc sunt igitur quæ ad rationem Sacramenti nouæ legis pertinent,

CAPVT DECIMVM.

Possit ne Sacramentum propriè definiri.

His ita constitutis, agendum est de ipsa formali, & artificiosa definitione Sacramenti: ac tria breuiter tractanda sunt. **PRIMO**; An Sacramentum propriè definiri possit. **SECUNDO**; Quæ sit propria definitio Sacramenti. **TERTIO**; An ea conueniat tantum Sacramentis nostris, an omni Sacramento in genere.

Igitur **PRIMA** quæstio est; An Sacramentum verè, & propriè definiri, an solùm crasso quodam modo describi possit. Ratio difficultatis est, quia Sacramentum vel est aggregatum quoddam per accidens, cum constet ex rebus, de verbis; vel ens rationis, si consideretur formaliter, vt signum ex arbitraria institutione significans. Non possunt autem propriè definiri, nisi entia realia, & quæ sunt vnum per se.

Tres sunt Doctorum sententiæ. **QVIDAM** existimant, Sacramentum propriè definiri non posse ob causas iam dictas. Ita Okam, Maior, Richardus in 4. dist. 1. **ALII** volunt, Sacramentum esse quidem ens rationis, tamen vnum per se: proinde definiri posse saltem imperfectè. Ita Scotus dist. 1. quæst. 2. & Sotus dist. 1. quæst. 1. art. 2. Tametsi enim multa sint in Sacramentis, quæ significant, tamen significatio vna est ex va-
rijs

rijs illis rebus consurgens, quemadmodum vna est figura domus, licet multa sint quæ ad domum faciendam concurrunt. ALII denique volunt Sacramentum propriè definiti posse. Ita Martinus Ledelmus in tractatu de Sacramentis in genere, quæst. 1. art. 2.

Vt autem breuiter dicam quod sentio bifariam considerari possunt Sacramenta. VNO modo, Physicè. ALIO modo, moraliter: quemadmodum etiam homo aliter consideratur à Physico, aliter à Politico.

Et quidem secundum Physicam considerationem, quæ non est propria huius loci, nec multum ad Theologum pertinet, longè probabilissimam esse arbitror sententiam primam. PRIMO, quia ad rationem, & essentiam Sacramenti non pertinet sola significatio, sed etiam res ipsa sensibilis, quæ substantia quedam est, & cum adiuncta significatione ens per accidens constituit. Nam si in sola significatione consisteret essentia Sacramenti, res ipsa sensibilis nihil esset, nisi subiectum Sacramenti. At longè aliud nos docet Ecclesia, cum in Concilio Florentino, & in scriptis omnium Doctorum affirmat Sacramenta constare ex rebus, & verbis, & illas esse materiam, ista esse formam. Quomodo enim ad essentiam Sacramenti non pertinent ea, quæ materia, & forma Sacramenti dicuntur, & sunt?

SECUNDO, Sacramentum, vt Sacramentum, non solum significat, sed etiam sanctificat, vt Catholici omnes docent, de Sacramentis nouæ legis. At significare, & sanctificare, res sunt diuersorum prædicamentorum, nimirum Relationis, & Actionis: non ergo vnum per se facere possunt.

ADDE, quod qui ponunt in Sacramentis realem quandam, & Physicam qualitatem, necessariò coguntur Sacramentum componere ex ente reali, & rationis. Significatio enim Sacramenti, cum ex institutione arbitraria pendeat, nõ potest non esse ens rationis. Quomodo autem esse potest vnum per se id, ad cuius essentiam pertinet ens reale, & ens rationis?

At verò si Sacramentum consideremus moraliter, vt verè à Theologo considerari debet, est ens reale, & suo modo vnum, atque eo modo definiti potest. Vt enim apud morales Philosophos definitur regnum, & ciuitas, & familia, & de his omni-

bus passiones demonstrantur, licet illa omnia sint entia per aggregationem, si Physicè considerentur: ita enim Theologi definiunt Ecclesiam, Concilium, Sacramentum. & alia id genus, licet Physicè ista defini nequeant.

Porrò Sacramentum moraliter idè est vnum, quia est vnum medium, siue instrumentum ad iustificandos homines. Et si enim aqua, & verba, agere, & significare, sint res in se diuersissimæ, tamen vt faciunt vnum instrumentum iustificationis, vnum sunt: atque hoc vnum ex genere, & differentia componi dicitur, & rursus ex materia & forma, ob similitudinem compositi Metaphysici, & Physici, quam habet. Vt enim in composito Metaphysico sunt duo prædicata, vnum vniuersalius, & imperfectius, aliud minus commune, & magis perfectum: sic etiam Sacramentum duo prædicata habet, vnum magis commune, & minus perfectum, nimirum, esse signum. Omne enim Sacramentum signum est, sed nō omne signum est Sacramentum: alterum minus commune, & magis perfectum, nimirum, sanctificans instrumentaliter, & per modum cæremonia: id enim solis Sacramentis continetur. Proinde signum, est veluti genus, sanctificans, veluti differentia. Paritatione vt in composito Physico sunt duæ partes, quarum neutra prædicatur de toto, & vna est indeterminata altera determinans; illa materia, hæc forma dicitur: sic etiam in Sacramentis sunt res, veluti materia, & verba, veluti forma; quia res ipsa, vt causa exempli, aqua, indifferens ex se ad multa significanda, vel etiam efficienda, per verba determinatur ad vnum significandum, & efficiendum. Vnde est illud AVGVSTINI tract. 80. in Ioannem: *Accedit verbum ad elementum, & fit Sacramentum.*

Itaque non oportet nimis anxie discutere, an tota ratio, & omnes proprietates generis, & differentia, materiae quæ ad formam conueniant partibus Sacramenti: quia (vt diximus) non Physicè, sed moraliter Sacramenta à Theologo consideranda sunt.

CAPVT XI.

Quæ sit definitio Sacramenti.

SECUNDA difficultas est; Quibus verbis concipi debeat definitio Sacramenti. Sunt enim plures definitiones apud Theologos, quæ breuiter proponendæ, & explicandæ sunt VNA est; *Signum rei sacra.* ALTERA, paulò explicatior; *Inuisibilis gratiæ visibilis forma.*

Hæ definitiones colliguntur ex AVGVSTINO, ita scribente lib. 10. de ciuit. Dei, cap. 5. *Sacrificium visibile inuisibilis sacrificij Sacramentum*, id est, sacrum signum est; & communes sunt apud Catholicos, vt patet ex *Hugone*, lib. 1. parte 9. cap. 2. *Bernardo* in sermone de cœna Domini, *sancto Thoma* 3. part. quæst. 60. artic. 1. & 2. & ex *Thoma VValdensi* tomo 2. cap. 20. Atque hæ quidem definitiones si accipiantur, vt verba absolute sonant, imperfectæ sunt. Multò enim plura sunt signa rerum sacrarum, aut inuisibilis gratiæ, quàm sint Sacramenta: tamen si accipiantur, vt sonant secundum sensum, & intentionem Ecclesiæ, & Doctorum, bonæ sunt, & legitimæ. Siquidem per signum, intelligunt signum sensibile, institutum practicum, rei signatæ similitudinem gerens: per rem sacram intelligunt gratiam iustificantem. Quanquam (vt rectè monet *Hugo* loco notato) qui primus dixit Sacramentum esse rei sacrae signum, non tam rem ipsam accuratè definire, quàm nominis interpretationem explicare voluisse videtur. Quocirca non rectè faciunt, qui pro hac definitione defendenda nimium altercantur: præsertim cum *S. Augustinus* loco citato de Sacramento loquatur, tam ampla significatione, vt etiam sacrificium comprehendat.

TERTIA definitio est *HUGONIS* loco notato, qui sic definit: *Sacramentum est corporale vel materiale elementum foris sensibiliter propositum, ex similitudine representans, & ex institutione significans, & ex sanctificatione continens aliquam inuisibilem, & spiritualem gratiam.* Vbi duo notanda sunt. PRIMO, per elementum non debere accipi elementum, quomodo accipitur cum dicimus, quatuor esse mundi elementa, sed rem quamlibet, vt à verbo distinguitur, iuxta illud AVGVSTINI:

Acce-